

# ATV/UTV blant ungdom i norske bygder og småbyer

Førsteamanuensis Thomas Wold

[Thomas.wold@nord.no](mailto:Thomas.wold@nord.no)

Jan Petter Wigum, Özlem  
Simsekoglu, Trond Hanssen,  
An-Magritt Steinset Kummeneje



Nord universitet

Handelshøyskolen



# Småbyer/bygder

- Ofte viktig for ungdom å ha eget kjøretøy: Transport. Praktisk. Uavhengighet. Sosialt. Lek og utprøving.
- 16-åringer kan kjøre ATV/UTV lovlig med traktorlapp (evt mopedlapp om den er registrert som moped)

*- Man kan jo stå opp en halv time senere dersom man kjører selv, slipper å stå opp for å rekke bussen. (U3)*

# ATV og UTV

- Smalt hjulspor
- Høyt tyngdepunkt
- Ikke akseldifferensial (de fleste)
- Terrengdekk.

Godt egnet for terrengkjøring.

Dårlig egnet for kjøring på asfalt og typiske bymiljø. Men oppfattes som trygg av brukerne:

- *Det er tryggere å kjøre UTV enn mopedbil siden de er laget av plast. U1*



# Relativt nytt som fritidskjøretøy i Norge

2015-2021:

- Bruken økte med 40%
  - Ulykkene økte med 75 %
  - 70-90% av ofrene er menn, de fleste i alderen 15-17.
  - Alvorlige skader og dødsfall skyldes hodeskader, kvelning og skader i brystregionen.
- Spinner eller kjøre ut på marka når du kjeder deg litt, sladde runding. U5*



# Vårt studie: Fokusgruppeintervju

16-18 år

Småbyer og bygder

Også fokusgruppeintervju med foreldrene,.

Samtaler med politi, trafikklærere, forhandlere.

*- De blir mer sosiale, de kommer ut på ting. Vi kjører hvis de spør, men den mobilitet frigjør dem mer. [...] Alle har jo en eller annen form for kjøretøy fra den plassen så de kjører jo i lag,. (Foreldregruppe 5 )*



**NORD**  
universitet

# Ungdoms bruk av ATV/UTV:

- Kjører opp til traktor. Har ingen egen opplæring for ATV/UTV.
- Kjøretøy registrert som traktor: Skal ha maksfart på 40 km/h. Alle har modifisert kjøretøyet til å kjøre fortere.
- Ungdom og foreldre mener det er tryggere å kjøre i 60.
- Hjelmer er ikke påbudt. Hjelmbruken varierer med været og hva de oppfatter som vanlig.
- *- Hvis man kjører i 40 så kjører jo alle forbi deg og blir dritirritert og tar farlige forbikjøringer, og ser ut som de ønsker å dø. Men om man kjører over er det ingen som klager. U1b*

# Internasjonal forskning peker på følgende risikofaktorer

Kjøre med passasjer

Kjøre på asfalt

Mangel på formell opplæring

Mangel på sikkerhetsutstyr (hjelm, kjøreklær, sko)

Høy fart

Modifisere kjøretøyet

Våre informanter gjør alt dette.



NOI  
univer

# Spørsmål fremover

- Skal det være hjelmpåbud?
- Skal det være egen opplæring for ATV/UTV? I så fall, hvordan?
- ATV/UTV som egen registreringskategori? Nå er det traktor, moped og motorsykkel.
- Er ATV/UTV er trend som varer, eller skifter ungdommen til noe annet om noen år?
- Må se på den praktiske og sosiale betydningen kjøretøyet har for dem.



# Finansiert av

- Trygg Trafikk
- Komiteene for trafikksikkerhet i fylkene Troms og Finnmark, Trøndelag, Agder og Rogaland.

